

INFORMAȚIE STATISTICĂ CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA OFICIULUI AVOCATULUI POPORULUI ÎN ANUL 2016

Una din atribuțiile Avocatului Poporului este recepționarea și examinarea cererilor cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului.

Avocatul Poporului examinează cererile persoanelor fizice, indiferent de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase, care locuiesc permanent, se află ori s-au aflat temporar pe teritoriul țării, ale căror drepturi și libertăți se presupune că au fost încălcate de Republica Moldova. Avocatul Poporului nu se substituie prin competențele sale autorităților publice, organelor de drept și instanțelor judecătorești și examinează cererile privind deciziile, acțiunile sau inacțiunile autorităților publice, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, ale organizațiilor necomerciale și persoanelor cu funcții de răspundere de toate nivelurile care, conform opiniei petiționarului, i-au încălcat drepturile și libertățile.

Pentru a sesiza Avocatul Poporului persoana trebuie să respecte câteva condiții: cererea se depune pînă la expirarea unui an din ziua încălcării presupuse a drepturilor sau libertăților petiționarului sau din ziua când acesta a aflat despre presupusa încălcare; în cerere se indică numele, prenumele și domiciliul petiționarului, descrierea succintă a circumstanțelor cauzei, denumirea autorității sau numele persoanei cu funcții de răspundere în urma acțiunilor și/sau inacțiunilor căreia a avut loc încălcarea drepturilor sau libertăților, în cazul în care această persoană se cunoaște; în cazul în care faptele invocate în cerere au constituit obiect al examinării de către alte autorități, la cerere urmează să se anexeze copiile de pe răspunsurile autorităților respective.

În condițiile Legii nr. 52, Avocatul Poporului nu poate primi spre examinare cererea care este în procedură judiciară pentru examinare în fond, cu excepția cererilor privind acțiunile și/sau inacțiunile judecătorului; a cărei examinare ține de competența altor organe (intentarea urmăririi penale, explicarea deciziei judecătorești); pe cauză adjudecată, pe care există o sentință sau o hotărâre judecătorească în fond; care conține calomnii și insulte, discreditează autoritățile statului în general, autoritățile locale, asociațiile de cetățeni și reprezentanții lor, care instigă la ură națională, rasială, religioasă și la alte acțiuni pentru care se prevede răspundere conform legii.

Astfel, Avocatul Poporului este un mecanism extrajudiciar de asigurare a respectării drepturilor omului și constituie o alternativă de soluționare pe cale amiabilă a conflictelor între petiționari și autorități publice, organizații și întreprinderi indiferent de tipul de proprietate și

forma de organizare, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

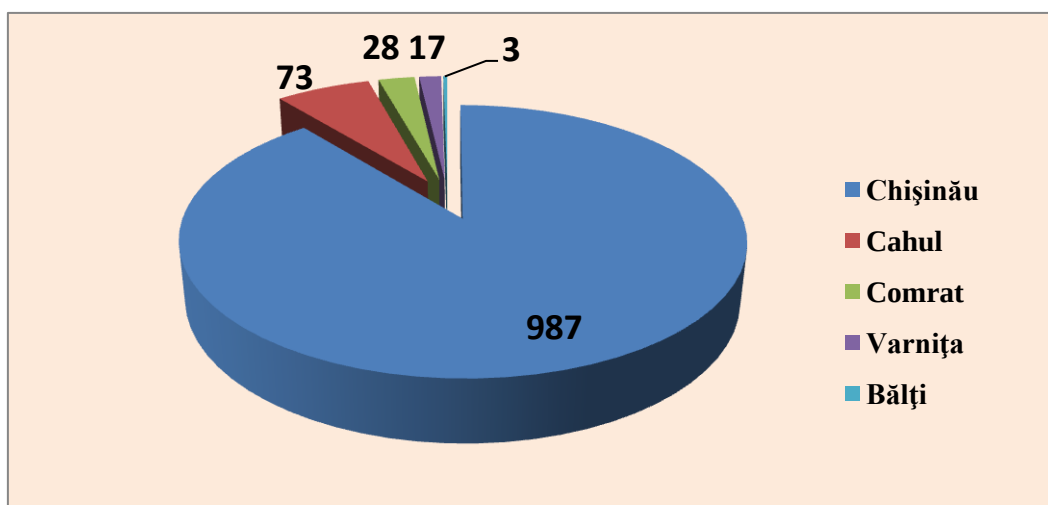
În activitatea sa, Oficiul Avocatului Poporului se conduce de cadrul normativ național și de actele adoptate de organele sistemului ONU și ale Consiliului Europei. Unul dintre cele mai importante documente în acest sens sunt Principiile privind Statutul Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și protecția Drepturilor Omului (Principiile de la Paris), adoptate prin Rezoluția Adunării Generale a ONU 48/134 din 20 decembrie 1993, care sunt dezvoltate și tălmăcite în mai multe surse informaționale ale ONU. Potrivit acestor principii, independența, imparțialitatea și confidențialitatea sunt elementele-cheie în activitatea Instituțiilor Naționale de Protecție a Drepturilor Omului.

Ca urmare a prevederilor legale citate și principiilor de activitate menționate, pentru Avocatul Poporului este primordial ca persoana care se consideră lezată în drepturi de către o autoritate publică să manifeste voință unilaterală pentru intervenirea Avocatului Poporului în soluționarea problemei.

Astfel, prin Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr.52 din 03.04.2014 au fost limitate considerabil posibilitățile de intervenire la solicitarea petiționarilor, fapt ce a generat diminuarea numărului cererilor înregistrate la Oficiul Avocatului Poporului.

În perioada 01 ianuarie - 31 decembrie 2016, Oficiului Avocatului Poporului a recepționat 1108 de cereri dintre care: 987 cereri - oficiul central al OAP din Chișinău, 73 cereri recepționate la Reprezentanta Cahul, 28 - primite la Reprezentanta Comrat, 17 - la cea din Varnița și 3 cereri recepționate la Bălți.

Cererile înregistrate la Oficiul Avocatului Poporului

Datele statistice prezentate au fost colectate în sistemul de fișă electronică elaborat în anul 1998. Din acest considerent, unele clasificări potrivit dreptului pretins lezat, nu corespund situației la moment din cadrul instituției, motiv din care stemul va fi revizuit odată cu elaborarea unui sistem electronic performant de evidență a cererilor.

Potrivit cererilor recepționate, cele mai des încălcate drepturi ale petiționarilor țin de accesul liber la justiție, securitatea și demnitatea personală și dreptul la asistență și protecție socială după cum urmează:

- **Accesul liber la justiție** – 296 (27%) de cereri, în care au fost invocate probleme referitoare la neexecutarea hotărârilor judecătorești, tergiversarea examinării cauzelor în instanțele judecătorești, dezacordul cu sentința/hotărârea pronunțată de instanțele judecătorești, accesul la avocați, prezumția nevinovăției, dreptul la compensarea prejudiciului;
- **Securitatea și demnitatea personală** - 230 (20,8%) de cereri în care petiționarii reclamă condițiile precare de detenție în penitenciare, îngrădirea accesului la serviciile medicale în locurile de detenție, aplicarea relelor tratamente, încălcarea procedurii la reținere sau arestare, lipsa accesului la informare;
- **Asistență și protecție socială**- 133 (12%) de cereri, ce vizează încălcarea dreptului la un trai decent, neregularități în modalitatea de calculare a prestațiilor.

Clasificarea adresărilor potrivit dreptului pretins lezat, comparativ cu anii 2015 și 2014

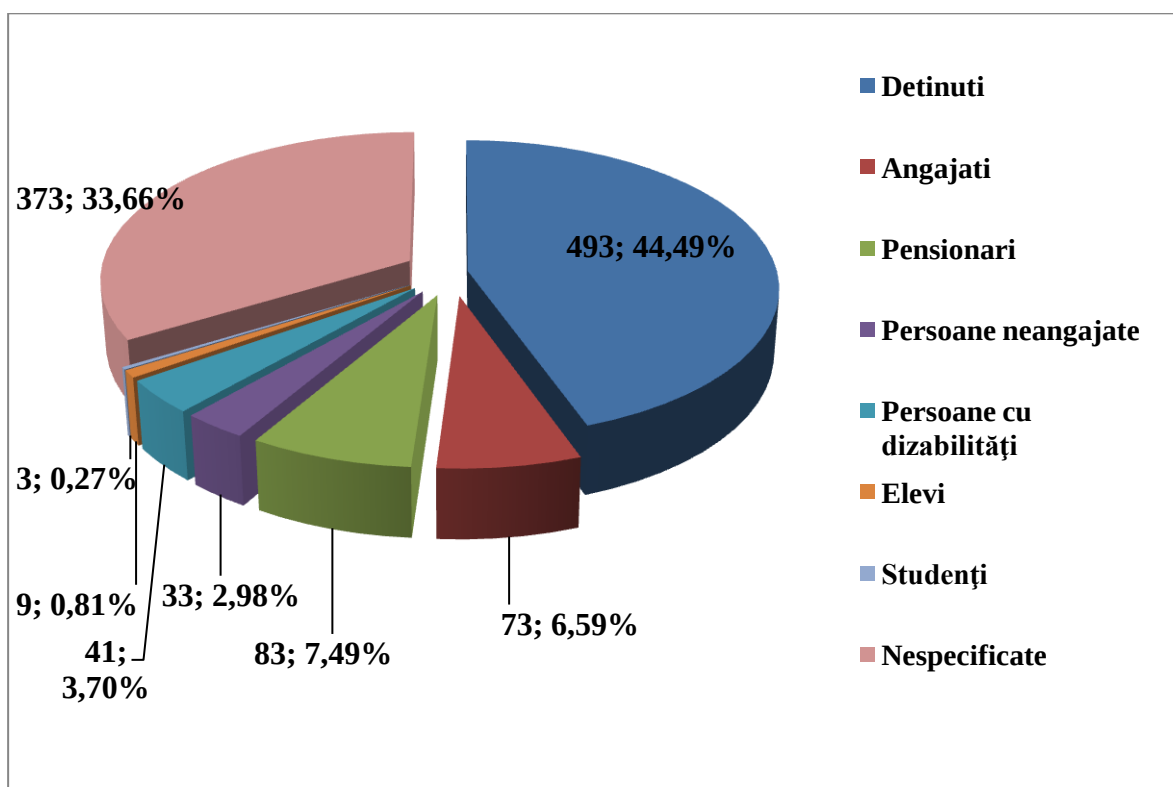
Tematica	2016	2015	2014
Accesul liber la justiție	296	259	265
Securitatea și demnitatea personală	230	195	190
Dreptul la asistență și protecție socială	133	91	154
Proprietatea privată	49	80	148
Accesul la informație	116	75	78
Dreptul la muncă	74	48	70
Viața familială	72	65	92
Dreptul la apărare	35	35	40
Viața intimă și privată	6	3	6
Dreptul la instruire	20	4	20
Dreptul la petiționare	8	19	21
Dreptul la libera circulație	2	8	6
Dreptul la ocrotirea sănătății	40	33	49
Libertăți personale	5	7	8

Dreptul la administrare	6	6	7
Dreptul la cetățenie	2	2	9
Dreptul de vot și de a fi ales	-	-	-
Dreptul la mediu înconjurător sănătos	6	4	-
Altele	8	9	147

Notă. La rubrica „Altele” sînt incluse cererile în care nu se invocă încălcarea unui drept constituțional și nu pot fi încadrate în sistemul de evidență automatizată a adresărilor parvenite la OAP, cum ar fi drepturile consumatorilor, solicitarea consultațiilor juridice, interpretarea actelor normative, precum și cereri cu presupuse încălcări care au avut loc în afara teritoriului Republicii Moldova.

Din numărul total al persoanelor care pe parcursul perioadei raportate s-au adresat la Oficiul Avocatului Poporului 493 (44,49%) o constituie deținuții, 73 (6,59%) - angajații, 83 (7,49%) - pensionarii, 33 (2,98%) - persoane neangajate, 41 (3,70 %) - persoane cu dizabilități, 9 (0,81%) - elevii, 3 (0,27%) - studenții, precum și alte categorii mai puțin numeroase, date reflectate procentual în diagrama de mai jos:

Analiza cererilor potrivit categoriilor de petiționari

Examinarea cererilor are drept scop identificarea dreptului pretins lezat, verificarea caracterului temeinic al cererii în raport cu cadrul legislativ și normativ național și internațional, examinarea

posibilității de implicare a Avocatului Poporului, iar în cazul în care cererea se află în afara mandatului, este identificată instituția competentă pentru soluționarea cazului.

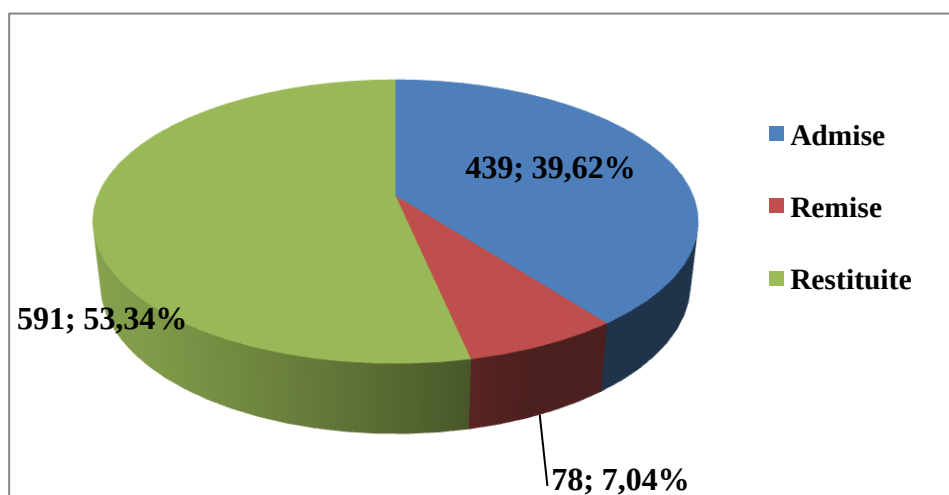
Potrivit prevederilor art.21 din Legea nr.52 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) din 03.04.2014, după recepționarea cererii, Avocatul Poporului este în drept să accepte cererea spre examinare, să restituie cererea fără examinare, explicând petiționarului procedura pe care acesta este în drept să o folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile; să remită cererea organelor competente pentru a fi examinată în conformitate cu prevederile legislației cu privire la petiționare.

Din cele 1108 de cererii înregistrate, 439 (39,7%) - au fost acceptate spre examinare, cu întreprinderea acțiunilor procesuale potrivit art.25 din Legea nr. 52. În procesul examinării au fost emise acte de reacționare, a fost solicitat concursul instituțiilor și persoanelor cu funcții de răspundere, au fost solicitate informații, documente și materiale necesare, au fost efectuate vizite de monitorizare, au fost înaintate propuneri de modificare a legislației etc. Din cele 439 cereri au fost soluționate 157 (35,8 %), 47 (10,7 %) cereri fiind soluționate parțial.

78 de cereri (7,1%) au fost remise autorităților competente pentru a fi examinate în conformitate cu prevederile legislației cu privire la petiționare. Potrivit Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr.52 din 03.04.2014, Avocatul Poporului este obligat să nu divulge informațiile confidențiale, precum și datele cu caracter personal comunicate în cadrul activității sale, decât cu consimțământul persoanei la care acestea se referă, să nu divulge secretul de stat și alte informații și date ocrotite de lege, de aceea este necesar acordul petiționarului în scris pentru ca cererea să fie remisă organului competent.

Alte 591 de cereri (53,2%) au fost respinse în temeiul prevederilor art. 18, 19, 20 din Legea nr. 52, petiționarilor indicându-li-se procedurile pe care sunt în drept să le folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile. Cererile respinse fie au relevat probleme ce nu țin de competența Avocatului Poporului, fie au avut un caracter abuziv.

Clasificarea cererilor în funcție de decizia adoptată

În procesul investigării cererilor acceptate spre examinare, Avocatul Poporului este împuternicit să întreprindă anumite acțiuni procesuale și să emită anumite tipuri de acte, specifice mandatului după cum urmează:

Tipurile de acte	2016	2015	2014
Aviz cu recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse se pentru repunerea imediată în drepturi a petiționarului (art.24 din Legea nr. 52)	65	62	99
Demers (pentru intentarea unui proces penal/disciplinar în privința persoanei cu funcții de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea considerabilă a drepturilor și libertăților omului (art.25 alin.(1) lit.b) din Legea nr. 52)	9	4	19
Sesizare asupra cazului de încălcare a eticii de serviciu, târăgănare și birocratism (art.25 alin. (1) lit.d) Legea 52)	19	11	13
Acțiuni în instanța de judecată/intervenire în proces pentru a depune concluzii(art. 25 alin. (2) și (3) din Legea nr. 52)	9/7	2/2	12/12
Acord de conciliere (art.23 alin. (3) din Legea nr. 52)	2	1	3
Propuneri privind îmbunătățirea activității aparatului administrativ în temeiul subpunctului 6 din punctul 7 a capitolului II din a Regulamentul de organizare și funcționare a OAP	1	2	13
Solicitare de efectuare a expertizei judiciare (art.11 lit.m din legea nr. 52)	1	1	3
Propuneri și recomandări de perfecționare a legislației(art.27 lit.a) din Legea nr.52)	15	8	7
Sesizarea Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității actelor normative (art.26 din Legea nr.52)	3	2	4
Opinii asupra proiectelor de acte normative (art. art. 27 lit. b) din Legea nr. 52)	80	60	60
TOTAL	211	155	245

**Aviz cu recomandări (art. 24 din Legea nr.52 cu privire la Avocatul Poporului
(Ombudsman))**

Potrivit art. 24 din Legea nr. 52, în situațiile în care se constată încălcări ale drepturilor sau libertăților petiționarului, Avocatul Poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere, ale cărei decizii, acțiuni sau inacțiuni, după părerea sa, încalcă drepturile și libertățile omului, un aviz ce va cuprinde recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturi a petiționarului.

Autoritatea sau persoana cu funcție de răspundere care a primit avizul este obligată să-l examineze în termen de 30 de zile și să-i comunice în scris Avocatului Poporului despre măsurile luate în vederea remedierii situației.

În cazul în care Avocatul Poporului nu este de acord cu măsurile întreprinse, el este în drept să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru luarea măsurilor ce se impun în vederea executării recomandărilor cuprinse în avizul său și/sau să informeze opinia publică. Organul ierarhic superior este obligat să comunice despre măsurile luate în termen de 45 de zile. În decursul anului 2016 Avocatul Poporului nu a făcut uz de dreptul de a se adresa organului ierarhic superior, dat fiind faptul că autoritățile avizate au dat curs recomandărilor înaintate.

Au fost întocmite 65 de avize cu recomandări, care au fost expediate în adresa autorităților publice centrale și locale, după cum urmează:

Instituțiile vizate în avize

Instituția vizată	2016
Guvernul Republicii Moldova	1
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, inclusiv instituțiile subordonate	11
Ministerul Educației și instituțiile subordonate	10
Ministerul Afacerilor Interne, inclusiv subdiviziunile subordonate și serviciile desconcentrate	4
Ministerul Justiției, inclusiv instituțiile subordonate	18
Sistemul Judecătoresc	1
Autoritățile publice locale	14
Procuratura Generală, inclusiv instituțiile subordonate	1
Ministerul Sănătății	1
Ministerul Apărării	1
Camera de Comerț și Industrie	1
Ministerul Finanțelor	1
Uniunea Administratorilor Autorizați	1
Total	65

Din numărul total de avize cu recomandări, 11 au fost înaintate Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și instituțiilor subordonate acestuia. Recomandările înaintate se referă la asigurarea accesului fizic al persoanelor cu dizabilități la organele publice din sfera socială, asigurarea dreptului la un trai decent, asigurarea respectării dreptului la informare a cetățenilor, garantarea protecției persoanelor cu dizabilități, respectarea dreptului la proprietatea privată, neachitarea indemnizației paternale, asigurarea condițiilor adecvate de studiu în instituțiile de învățământ, repunerea în drepturi a copiilor minori, asigurarea dreptului la protecție socială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Ministerul Justiției și instituțiile subordonate au primit recomandări legate de ameliorarea condițiilor de detenție și asigurarea standardelor minime de detenție, dreptul la ocrotirea sănătății, încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Avizele expediate autorităților publice locale au avut ca subiecte respectarea dreptului la proprietate, asigurarea dreptului la asistență socială și condițiilor precare de trai, asigurarea accesului la informare, asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mediul fizic, protecția specială a copiilor aflați în situația de risc și a copiilor separați de părinți ș.a.

În majoritatea cazurilor instituțiile vizate au ținut cont de recomandările Avocatului Poporului și au întreprins măsurile recomandate, în limita resurselor financiare alocate sau au asigurat că vor depune eforturi pentru a îndeplini recomandările înaintate.

Demers pentru intentarea unui proces disciplinar sau penal (art. 25 lit.b din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman))

Potrivit art. 25 lit.b) din Legea nr. 52, după examinarea sesizării, Avocatul Poporului este în drept să intervină pe lângă autoritățile competente cu demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare sau penale în privința persoanei cu funcție de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului. În 2016, Avocatul Poporului a solicitat intentarea proceselor disciplinare sau penale în nouă cazuri în care au fost vizați funcționari ale căror acțiuni au condus la lezarea drepturilor omului:

- Procuratura Generală și procuraturile raionale – 5 demersuri (4 – de intentare a procedurii penale și 1 – a procedurii disciplinare);
- Ministerul Justiției, inclusiv instituțiile subordonate – 3 demersuri în care s-a solicitat intentarea procedurii disciplinare.
- Ministerul Afacerilor Interne – 1 demers privind intentarea procedurii disciplinare.

Din cele 4 demersuri pentru intentarea procedurii penale înaintate Procuraturii Generale și procuraturilor raionale, unul a fost satisfăcut, fiind pornită o cauză penală. Într-un caz a fost emisă o ordonanță de neîncepere a urmăririi penale și alte două demersuri sunt în proces de examinare.

În ceea ce privește demersurile de intentare a procedurii disciplinare expediate în adresa Ministerului Justiției, inclusiv instituțiilor subordonate, Ministerului Afacerilor Interne și Procuraturii Generale și procuraturilor raionale, în rezultatul a două demersuri a fost dispusă începerea procedurii disciplinare și alte 3 cazuri se află în proces de examinare.

Sesizare (art.25 lit.d) din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman))

Conform art.25 lit.d) din Legea nr. 52, Avocatul Poporului este în drept să sesizeze persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile asupra cazurilor de neglijență în serviciu, de încălcare a eticii de serviciu, de tergiversare și birocrațism. Cu trimitere la această prevedere, în anul 2016 au fost înaintate 19 sesizări:

- Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei - 5
- Ministerului Educației -4
- Autorităților publice locale -10

În aceste sesizări Avocatul Poporului a atenționat autoritățile vizate asupra acțiunilor/inacțiunilor legate de victimizarea copiilor; asigurarea dreptului copilului de a crește într-un mediu favorabil pentru dezvoltarea armonioasă fizică și psihică; asigurarea dreptului la asistență și protecție socială, inclusiv a copiilor orfani; asigurarea dreptului la învățătură; tulburarea ordinii publice pe timp de noapte; a dreptului la muncă și protecția muncii.

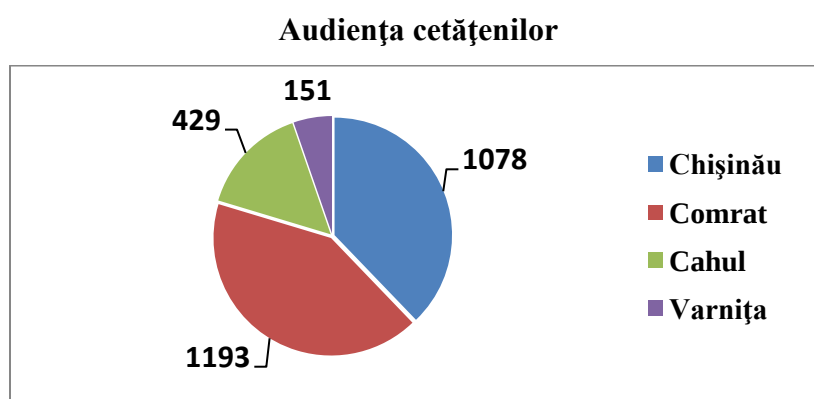
Avocatul Poporului a mai constatat că violări grave ale drepturilor omului au fost admise drept urmare a neglijenței și iresponsabilității manifestate de către persoane cu funcții de răspundere. Cel mai frecvent sunt afectați în asemenea cazuri copiii, persoanele cu dizabilități și cele în etate. În răspunsurile la cele 4 sesizări adresate Ministerului Educației, Avocatul Poporului a fost informat că recomandările Ombudsmanului au fost luate în calcul și că acestea au fost aplicate în practica educațională.

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a fost sesizat privind încălcarea dreptului la învățătură și protecția familiei și a copilului; lezarea dreptului copilului de a crește într-un mediu favorabil pentru dezvoltarea fizică și psihică armonioasă, încălcarea dreptului la asistență și protecție socială, violența domestică asupra copilului din partea părinților. Autoritățile publice enumerate mai sus s-au conformat sesizărilor primite și au reacționat în urma examinării acestora.

Potrivit art.19 alin.(5) din Legea nr.52, Avocatul Poporului examinează și cereri orale, parvenite în cadrul audiențelor organizate nu mai rar decât o dată pe lună. Deși noua lege nu prevede

desfășurarea activității de audiență de către angajații Oficiului Avocatului Poporului, pe parcursul anului 2016, cetățenii au fost audiați de către angajații Oficiului Avocatului Poporului din municipiul Chișinău și cei ai reprezentanțelor din Cahul, Comrat și Varnița.

În această ordine de idei este necesar de menționat că Oficiul Avocatului Poporului și-a propus să schimbe procedura de audiere a cetățenilor, astfel încât să nu substituie activitatea avocaților licențiați, prin oferirea de consultații juridice. Persoanele care se vor adresa la Oficiul Avocatului Poporului vor fi ajutate să depună o cerere Avocatului Poporului, în cazul în care problema ține de competența acestuia. În celelalte cazuri, vizitatorii vor fi îndrumați să se adreseze autorităților competente de a le soluționa problema.

Pe parcursul anului 2016, funcționarii Oficiului Avocatului Poporului au primit în audiență 2851 de persoane. La sediul central al OAP din Chișinău s-au adresat 1078 cetățeni (38%), la Reprezentanța Comrat a OAP - 1193 de cetățeni (42%), Reprezentanța Cahul a OAP a primit în audiență 429 de persoane (15%), iar Reprezentanța Varnița – 151 de cetățeni (5%).